

AMBITIEDOCUMENT

STERKE LEKDIJK & GREBBEDIJK

VEILIGE DIJKEN IN EEN MOOIE OMGEVING

Leven met water is een blijvende zoektocht, ook in Nederland. Wij kunnen weliswaar bouwen op een lange traditie, maar dat betekent niet dat we blijven doen wat we altijd al deden. De samenleving, de economie en het klimaat veranderen. Dat stelt ons voortdurend voor nieuwe opgaven.

Het Deltaprogramma heeft een nieuwe aanpak van waterveiligheid, zoetwatervoorziening en ruimtelijke adaptatie in onze delta opgeleverd. Bijna alle benodigde ingrepen hebben ruimtelijke gevolgen. Gelukkig is Nederland niet alleen groot in waterbeheer, maar ook in ruimtelijke planning en ontwerp. De maatregelen uit het Deltaprogramma zijn vaak efficiënt te combineren met andere ambities. Ook die kansen moeten we benutten, bijvoorbeeld door te zorgen voor een goede afstemming met de nieuwe omgevingsvisies en andere lokale en provinciale plannen.

NEDERRIJN- EN LEKDIJK, EEN UTRECHTSE ICOON

HET RIVIERENLANDSCHAP LANGS DE NEDERRIJN EN LEK

De Nederrijn- en Lekdijk zorgt al een millennium voor droge voeten en heeft belangrijke bijdragen geleverd in het ontstaan van het huidige landschap van onze provincie. De Nederrijn- en Lekdijk is een belangrijk onderdeel van het 1000 jaar oude, dynamische rivierenlandschap en fungeert als drager in de ontmoetingszone tussen mens en het rivierwater. In het landelijk gebied vormt de dijk de grens tussen binnendijs cultuurlandschap en buitendijs natuurlandschap met prachtige, grote uiterwaarden. Tussen de uiterwaarden vormt het stuwcomplex van Amerongen een markante onderbreking. Ook is sprake van nadrukkelijke stedelijke gebieden langs de dijk: het historisch front van Wijk bij Duurstede en Vreeswijk (Nieuwegein).

Tussen Schoonhoven en Amerongen moet de dijk de komende jaren worden versterkt. Deze opgave is als 'Sterke Lekdijk' opgenomen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma. In de provincie Utrecht gaat het om zeven deelprojecten met een totale lengte van ruim 55 km. Aan de

oostkant van de Utrechtse Heuvelrug ligt de Grebbedijk. Ook deze dijk zal als onderdeel van het Hoogwaterbeschermingsprogramma de komende jaren versterkt worden. De opgaven voor Sterke Lekdijk en Grebbedijk raken aan water en ruimte, waterveiligheid en omgevingskwaliteit zoals natuur, cultuurhistorie, recreatie, mobiliteit en landschap, en daarmee aan de op te stellen omgevingsvisie. Deze integrale opgave vraagt om inzicht in het DNA van de Nederrijn en Lek waarmee ook de identiteit (leven met water), de betekenis (wonen, recreatie en natuur) en de strategische positionering (achtertuin en open ruimte) voor de toekomst verder kunnen worden uitgewerkt. Met ontwerp en verbeelding kan worden bijgedragen aan het optekenen van het verhaal van Nederrijn- en Lekdijk.

De provincie Utrecht heeft de ambitie de Nederrijn- en Lekdijk verder te ontwikkelen tot belangrijk icoon. Dijk en rivierenlandschap kunnen immers bijdragen aan de identiteit en kwaliteit van het Utrechtse Landschap. We ondersteunen de waterschappen daarom bij het klaar maken van de dijk voor de toekomst.

Samen met onze partners en de omgeving willen we ervoor zorgen dat de dijk het achterland veilig houdt, de versterking kan fungeren als vliegwiel voor toekomstige integrale ontwikkelingen in het rivierengebied én zorgen we dat de dijk en het rivierlandschap nog mooier worden. We zetten in op een dijk die aantrekkelijk is en fungeert als verbindend element voor water, cultuur, recreatie en natuur.

AMBITIE PROVINCIE UTRECHT

De provincie streeft naar een integraal totaalbeeld met balans tussen eenheid en variatie. Een dijk die ook in de toekomst logisch en leesbaar in het landschap ligt en fungeert als podium voor bewoners en bezoekers van het rivierenlandschap. De dijk kronkelt als een lint door het landschap en verbindt waardevolle historische plekken. Deze plekken willen we beleefbaar maken en waar mogelijk in oude glorie herstellen. De dijk is ook een bloemrijk natuurlint, met toegang tot de rijke natuur in de uiterwaarden. Door vormgeving van het dijkprofiel worden de gewenste verkeersstromen en weggebruikers gefaciliteerd.

Onze visie staat voor samenwerken aan een verbindende en toekomstbestendige dijk met respect voor de geschiedenis en daarmee maken we gebruik van de visiekaart met de titel:

‘alles stroomt’ en het daaraan ten grondslag liggende kwaliteitskader Noordelijke Rijn en Lekdijk. Het voorliggende ambitiedocument is een handreiking richting de partners om gezamenlijk de kansen op te pakken bij werkzaamheden aan de dijk. Samen aan de slag zodat deze dijken worden opgeleverd als Sterke Dijken: veilig en met hoge omgevingskwaliteit.

DE PROVINCIE ALS BEVOEGD GEZAG

Binnen het project van de dijkversterking vervult de provincie verschillende rollen. Zij heeft een formele rol in het goedkeuren van het projectplan, en daarvan afgeleid is de provincie verantwoordelijk voor de kwaliteit van de Milieu Effect Rapportage (MER). Bij dit project is de provincie bevoegd gezag voor onder andere de natuurbeschermingswetvergunning en de ontgrondingsvergunning. Onze formele positie als bevoegd gezag werken wij separaat uit.

Dit ambitiedocument gaat over onze rol te zorgen voor de omgevingskwaliteit in het rivierenlandschap.

Lekdijk, Tull en 't Waal. Een drukke Lekdijk, vol verkeer, borden en hekken.

WAAROM EEN AMBITIEDOCUMENT?

DELTAPROGRAMMA 2018

Het is noodzakelijk de opgaven van het Deltaprogramma te koppelen met de andere grote opgaven en ambities waar Nederland en de provincie Utrecht voor staan, zoals de transitie naar een circulaire economie en verhogen van de omgevingskwaliteit. Zo werken we op efficiënte wijze door aan een veilige en duurzame delta. Internationaal is Nederland op dit gebied een koploper.

Het Deltaprogramma gaat de inrichting van Nederland beïnvloeden: bijna alle maatregelen hebben ruimtelijke gevolgen. Gezien het belang

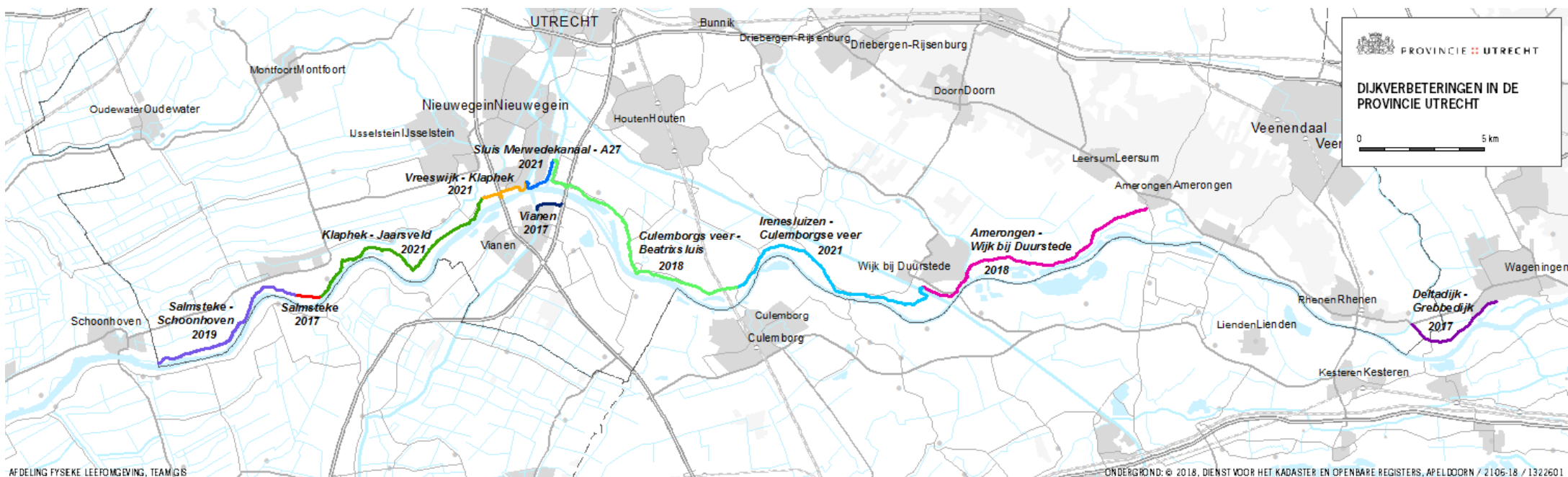
van ruimtelijke kwaliteit en het meekoppelen met andere ambities en opgaven is goede afstemming tussen 'water' en 'ruimte' nodig.

Bij het streven naar integraliteit gaat de aandacht in het Deltaprogramma vooral uit naar het verbinden van de opgaven voor waterveiligheid en zoetwater met de ambities op andere terreinen, zoals scheepvaart, natuur, recreatie en de regionale economische ontwikkeling. In aanvulling daarop gaat het Deltaprogramma nadrukkelijker zoeken naar kansen om de opgaven voor waterveiligheid, zoetwater en ruimtelijke adaptatie onderling beter te verbinden. Dit krijgt vooral op regionaal en lokaal niveau invulling (uit: Deltaprogramma 2018).

DE DIJKEN LANGS DE NEDERRIJN- EN LEK

Zowel voor natuur, recreatie, cultuurhistorie als voor veiligheid heeft de Nederrijn- en Lekdijk grote en bovenlokale betekenis. Voor **waterveiligheid** reikt de betekenis van deze dijk tot diep in het Groene Hart en de Randstad.

Op 1 januari 2017 is de Waterwet gewijzigd en hebben alle primaire waterkeringen nieuwe waterveiligheidsnormen gekregen. De Nederrijn- en Lekdijk in Utrecht is grotendeels afgekeurd, en het grootste gedeelte van de keringen wordt daarom het komende decennium versterkt. Grotendeels betreft het hier problemen op het gebied van piping en macro-stabiliteit en in mindere mate hoogte en kunstwerken (projectenboek 2018 HWBP).

Als uitwerking van het hoogwaterbeschermingsprogramma gaan Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) en waterschap Vallei en Veluwe de komende jaren de keringen verbeteren. Dit biedt de kans te investeren in de landschappelijke waarde van de dijk en om de kwaliteit van stad en landelijk gebied te versterken. Wij vinden het belangrijk dat dit goed en samen met onze partners in het gebied gebeurt, aangezien uit de ervaringen blijkt dat participatie en co-creatie goed werken bij dergelijke complexe gebiedsopgaven. Als belangrijke eerste stap hebben wij daarom dit ambitiedocument opgesteld, met een overzicht van kansen die wij zien en met een beschrijving van de rol die wij daar bij willen spelen.

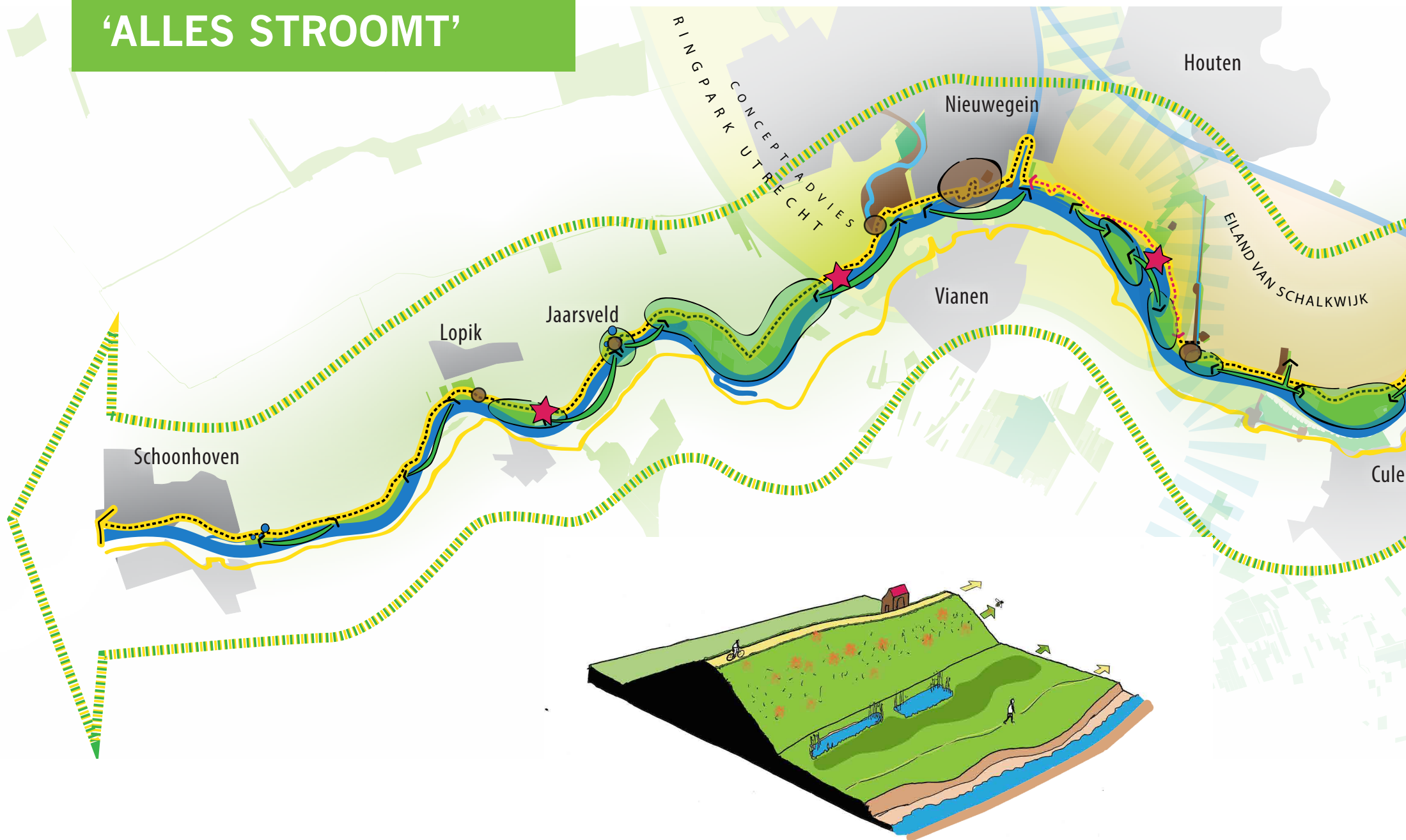
We gaan voor een integrale aanpak waarbij inhoudelijke thema's als natuur, mobiliteit, cultuurhistorie, landschap en recreatie pro-actief en in onderlinge samenhang worden opgepakt. Een aanpak die zich primair richt op de dijk en de rivier die een oost-west verbinding vormen maar die ook oog heeft voor noord-zuid verbindingen. We kijken ook graag vooruit. In 2050 zien we "Utrecht aan de rivier", als een kans die we graag samen met onze partners verkennen.

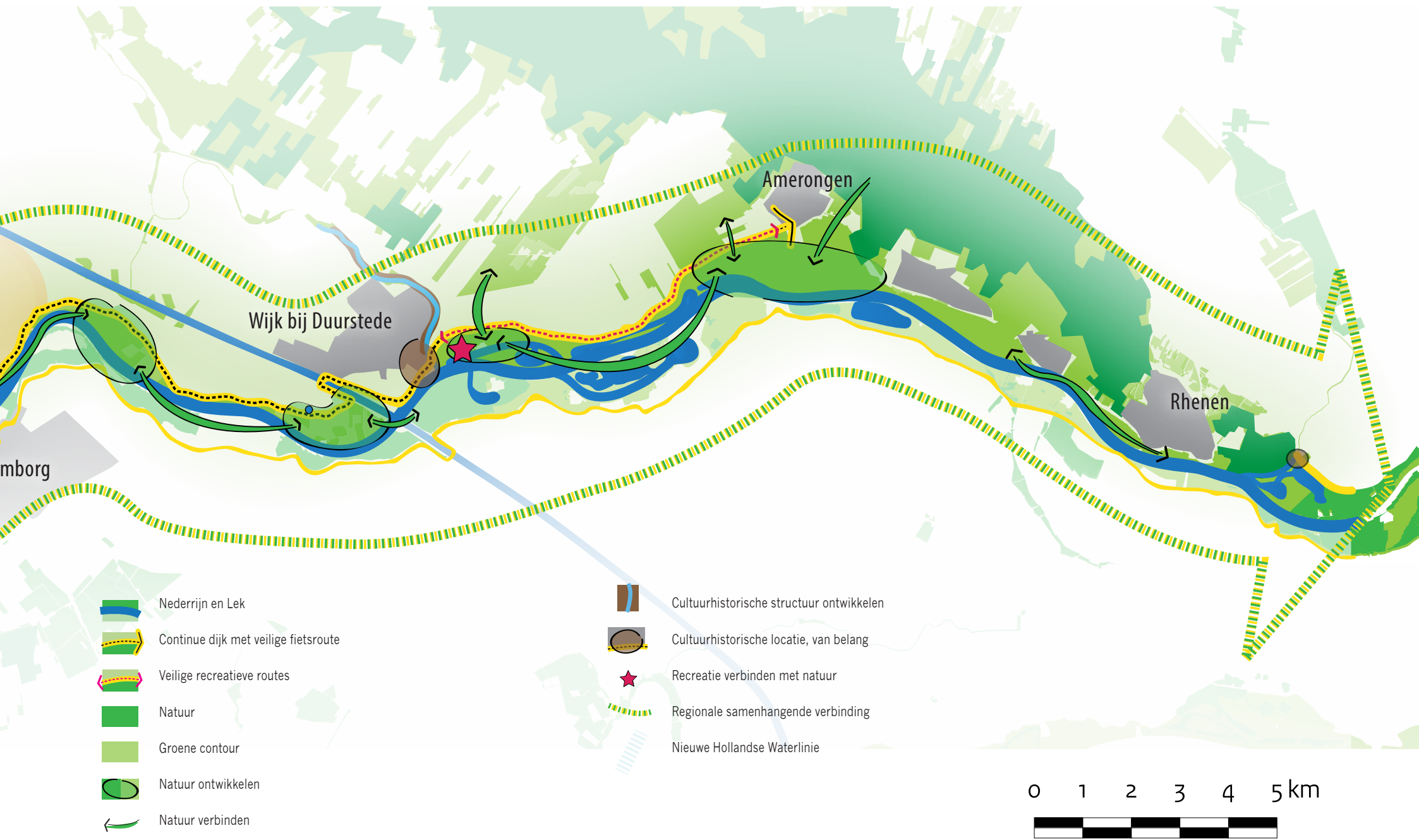
Dit ambitiedocument is een handreiking richting de partners om gezamenlijk de kansen op te pakken bij de werkzaamheden aan de dijk. Samen aan de slag zodat deze dijken worden opgeleverd als Sterke dijken: veilig en met hoge omgevingskwaliteit.

Zicht op Jaarsveld, vanuit het westen

'ALLES STROOMT'

NATUUR

Het riviersysteem vormt een van de drie grote natuursystemen in de provincie. Het rivierensysteem langs de Nederrijn en Lek vormt de Oost-West verbinding van de Veluwe naar de Utrechtse Heuvelrug en verder naar het veenweidegebied. De natuur is kenmerkend en uniek voor Utrecht met de bijzondere dijkvegetaties, de dynamische uiterwaarden, door de regelmatige overstromingen en in het westelijke deel ook nog de eb- en vloedbeweging, en het stroombed met de oevers van de rivier zelf. Om die reden zetten wij bij dijkversterkingen in op het behoud, versterken en verbinden van de natuurwaarden langs de Nederrijn en Lek.

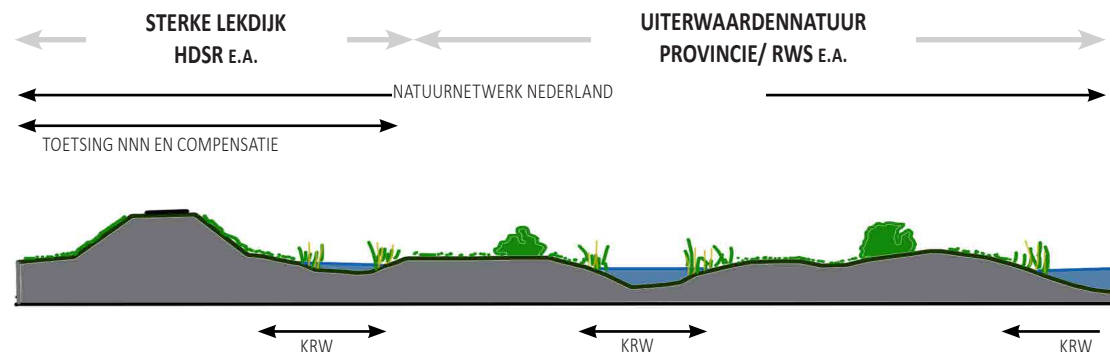
De uiterwaarden maken vrijwel geheel onderdeel uit van Natuur Netwerk Nederland en van de Utrechtse Groene Contour. Delen hebben een extra **beschermde status** in Europees verband en vallen onder Natura 2000 met als doelstelling om de natuurwaarden te behouden en waar nodig te herstellen en uit te breiden. Op bepaalde trajecten is dit natuursysteem nog te verbeteren door ontbrekende **natuurschakels** te versterken.

De provincie is verantwoordelijk voor een gunstige staat van intandhouding van de zogenaamde Utrechtse aandachtsoorten. Hiertoe heeft de provincie in de Natuurvisie 2016 **natuurparels**

benoemd. Het rivierengebied Nederrijn en Lek is een **natuurparel**. Door gericht te investeren in het verbeteren van de condities van onze natuurparels willen we een toename bewerkstelligen van de Utrechtse aandachtsoorten.

In de **dijkzone** die direct wordt geraakt door de dijkversterking is het doel: behoud en herstel van natuur door compensatie of mitigatie. Concreet is dit vertaald in de volgende doelen:

1. Een afwerking van de dijk die voldoet aan de gestelde eisen van veiligheid en die kansen biedt voor de ontwikkeling van soortenrijke dijkvegetaties. Goed ecologisch dijkbeheer.

2. Inventariseren van ecologisch waardevolle dijktrajecten, zaden verzamelen en waar mogelijk plaggen van dijkvegetaties, in depot zetten en later terugzetten.
3. Zoveel mogelijk behoud of herstel van moeraszones (tichelputten) bij de dijkversterking, zeker waar beschermde soorten voorkomen. Wanneer moeraszones worden aangetast, is mitigatie of compensatie elders nodig.
4. Mogelijkheden verkennen op en aan de dijken om landschapselementen aan te brengen zoals struweel en bomen.
5. Voorkomen van introductie of verspreiding van niet-inheemse soorten.

Samen met de initiatiefnemer, het waterschap, en de terreinbeheerders zal de provincie bekijken hoe eventuele negatieve **ecologische effecten** op een waardevolle manier **gecompenseerd of gemitigeerd** kunnen worden. Hierbij wordt over de grenzen van de deeltrajecten gekeken. Een “+” op ecologische waarden en biodiversiteit is hierbij het uitgangspunt. Voor de wijze van compensatie en mitigatie biedt de methodiek zoals die is opgenomen in de PRS (provinciale ruimtelijke structuurvisie) een goede systematiek.

Uiterwaard met ganzen bij Elland van Schalkwijk. Rechtsachter zicht op fort Honswijk.

RECREATIE

Onze ambitie is in 2020 een recreatief hoofdnetwerk te hebben van (boven) regionale routes voor wandelen, fietsen en varen. Waar nog geen netwerk is, laten we het aanleggen. Waar al wel een netwerk bestaat, bewaken we het en zorgen we ervoor dat nieuwe plannen het netwerk niet verstoren. Dit geldt bijvoorbeeld voor het provinciale fietsknooppuntennetwerk en voor een deel van het provinciale wandelroutenetwerk, die over de dijk lopen. De provincie voelt zich mede verantwoordelijk om knelpunten op te lossen. Bij aanpassingen of reconstructie van infrastructuur worden knelpunten zoveel mogelijk meegenomen.

Om de recreatieve routenetwerken te beheren, onderhouden en ontwikkelen, heeft de provincie samen met de gemeenten, het Routebureau Utrecht opgericht, dat sinds 1 januari 2018 operationeel is.

Het Routebureau Utrecht ziet de volgende mogelijkheden tot verbetering van de routenetwerken:

- Maak de dijk geschikt voor verschillende vormen van **fietsverkeer** met verschillende snelheden zoals: E-bikes, wielrenners, dagjesmensen, ouders met kinderen, etcetera.
- Creëer voldoende **rustpunten** bovenop de dijk, waar men van het uitzicht kan genieten zonder andere weggebruikers te hinderen. Dat kan gaan van een bankje tot een plateau op dijk. Geef dit vorm in samenhang.
- Zorg voor alternatieve onverharde **wandelroutes** langs de dijk of door de uiterwaard. Deze kunnen thematisch worden ingevuld met bijvoorbeeld struintochten, kinder-/natuurbelevingstochten en blotevoetenpaden.

- De drukte op de dijken zal per seizoen verschillen. Maak het mogelijk om het gemotoriseerd verkeer **seizoensafhankelijk te reguleren** (bijv. het tijdelijk omleiden van auto- en motorverkeer).
- Sluit het recreatief hoofdnetwerk beter aan op attracties, **recreatieterreinen**, bezienswaardigheden, cultuurhistorisch erfgoed, horecapunten en verblijfsvoorzieningen, zodat deze beter bereikbaar worden en makkelijker vindbaar zijn. Dit kan gecombineerd worden met de overstap van water naar land (steigers, havens). Naast goede bereikbaarheid zijn voldoende parkeerfaciliteiten bij dergelijke locaties en bij **toeristische overstappunten** (TOP's) belangrijk.
- **Fiets- en voetveren** naar de overkant vergroten de beleving van het gebied met routes in Gelderland en Zuid-Holland. Er ontstaan kansen voor kleine of grote rondjes en voor diverse recreatieve mogelijkheden. Bestaande en mogelijk ook nieuwe fiets- en voetveren kunnen een belangrijke rol spelen (bijvoorbeeld de Liniepont).

- Ontwikkel waar dat mogelijk is **zwemwater** in de uiterwaarden. Aan zwemwater is nu een tekort. De provincie is mede eigenaar van enkele recreatieterreinen langs de Lekdijk: Salmsteke, Honswijkerplas, 't Waal en Heulse Waard. Hier liggen kansen voor zwemwater. Bij reconstructie van de dijk wordt gestreefd naar afstemming met de ontwikkeling van de recreatieterreinen én met hierbij gewenste verkeersontsluiting.

Opgeteld liggen er grote kansen op het gebied van recreatie. Onze ambitie is deze kansen in verdere integrale gebiedsontwikkeling een goede plek te geven.

Feestelijke opening Ruimte voor Riveir in uiterwaard Nieuwegein

MOBILITEIT

Voor mobiliteit op de dijk zetten wij in op veilige oost-west verbindingen en op veilige verbindingen tussen de dijk en het achterland. Het gaat om veiligheid maar ook om het gevoel van veiligheid. Met name verschillende verkeersdeelnemers met grote snelheidsverschillen vormen een uitdaging.

Het is bijvoorbeeld onwenselijk dat een doorgaande wandelroute op de dijk op een traject ligt waar veel gemotoriseerd verkeer aanwezig is. De toekomstige inrichting van de dijk dient afgestemd te zijn op het gewenste gebruik en dient continuïteit te hebben, zonder grote overgangen op de gemeentegrenzen. Er moeten door de partners keuzen gemaakt worden voor de gebruikstypen die gefaciliteerd worden.

Dit geldt in ieder geval voor:

- Woon-werk verkeer
- Aanwonenden
- “Bestemmingsverkeer” bijvoorbeeld naar specifieke recreatiegebieden, attracties en TOPs.
- Recreatief verkeer

Deze typen, die ook gecombineerd kunnen voorkomen, stellen verschillende eisen aan inrichting, vormgeving en gebruik van de weg. Ook geldt dat deze gebruikstypen gevarieerd in de tijd gebruik maken van de dijk. Recreatief verkeer maakt bijvoorbeeld overwegend in het weekend en in vakanties gebruik van de dijk.

De provincie ambieert een duurzame en veilige weginrichting waarbij gebruik, functie en gedrag goed afgestemd zijn, met extra aandacht voor fietsveiligheid. Hier willen we graag met onze partners aan werken.

Gemengd verkeer, op de dijk nabij Tull in t Waal

Wandelverbinding op de dijk in Lopik. En zicht op wijds historisch polderlandschap met sloten die begrensd worden door de dijk.

CULTUURHISTORIE

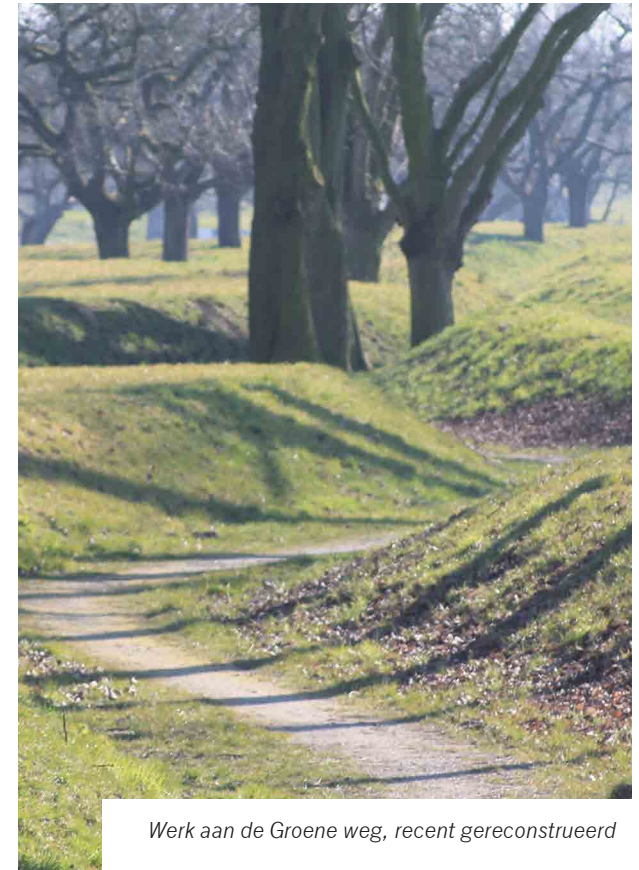
De ambitie op het gebied van cultuur en landschap gaat, naast het behoud van bestaande waarden, ook om het beter beleefbaar én leesbaar maken van de aanwezige cultuurhistorische waarden. Het gaat met andere woorden om het kenbaar maken van ‘het verhaal van de Nederrijn- en Lekdijk’. Waar mogelijk worden cultuurhistorische en landschappelijke elementen hersteld of ontwikkeld.

Hierbij krijgen zeven in het oog springende locaties extra aandacht:

- Afdamming van de **Kromme Rijn** (1122) en het waardevolle havenfront van Wijk bij Duurstede met inundatiesluis/kanaal (1870).
- **Fort Honswijk** is een prominent onderdeel van de NHW en het ligt in de dijk. Dijkverbetering en herstel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie

(NHW) kunnen hier hand in hand gaan met restauratie, het weer zichtbaar maken van de inundatiesluis en met herinrichting van het insteekhaventje ter plaatse (zie Eiland van Schalkwijk).

- **Vreeswijk**, waar het gaat om het waardevolle waterfront, het beter beleven van de doorgaande dijk met de sluismonden en het veer, alsmede de boogbrug.
- **Klaphek**, met de inlaagdijk (IJsseldam) en de afdamming van de IJssel (1285). Hier kan de historische verbinding tussen Lek en Hollandse IJssel zichtbaar gemaakt worden.
- **Jaarsveld**, het hoogwaardige ensemble met diverse bijzondere objecten nabij de dijk.
- **De Heul** (bij Rolafweg-Zuid) waar de voormalige heul en het boezemcomplex door de Lekdijk, met restanten van 3 molens en een stoomgemaal uit 1872, hersteld en geconserveerd kunnen worden.
- **Het Hoornwerk bij Rhenen**, dat de verknoping vormt van de Grebbelinie en de Nederrijndijk.

Werk aan de Groene weg, recent gereconstrueerd

DIJKVERSTERKING EN GEBIEDSONTWIKKELING

Het dijkversterkingsprogramma staat niet op zich maar raakt aan verschillende programma's en ontwikkelingen. De provincie wil samen met de partners werken aan een integrale aanpak waarin verbinding wordt gelegd met (mogelijke) programma's.

INTEGRAAL GEBIEDS-ONTWIKKELINGSPROGRAMMA

Als bij integrale gebiedsontwikkeling meerdere provinciale programma-overstijgende beleidsdoelen bij elkaar komen kan het IGP in beeld komen. Via het IGP kan procesgeld worden ingezet. Ook kent het een investeringsbudget voor concrete investeringen, in aanvulling op andere provinciale middelen en middelen van externe partners. De focus ligt op een toekomstbestendige en aantrekkelijke inrichting van gebieden. Op dit moment wordt het dijkversterkingstraject Salmsteke al ondersteund door het IGP. Met inzet van procesgeld worden de ontwikkelingen in de uiterwaard (natuur, recreatie, waterkwaliteit)

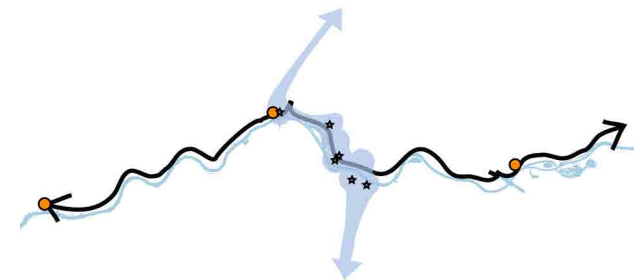
verbonden met de dijkversterking. Ook in andere gebieden waar veel belangrijke provinciale belangen bij elkaar komen is ondersteuning mogelijk. Te denken valt onder meer aan het dijktraject Culemborgse Veer - Beatrixsluis.

UITVOERINGSPROGRAMMA NATUURLIJKE UITERWAARDEN UTRECHT

Dit programma loopt parallel aan de dijkversterking. De komende jaren (tot 2021) zal een aantal deelprojecten vanuit de 'Kaderrichtlijn Water' worden uitgevoerd, die veelal wat verder van dijk en aan de Nederrijn of Lek liggen. Dit doen we in samenwerking met partners als Rijkswaterstaat, het Utrechts Landschap en Staatsbosbeheer. Voorbeelden zijn de Elster buitenwaarden (start uitvoering 2018) en de Lunenburgerwaard (start 2021). Afstemming met de dijkversterking vindt continu plaats. In het 'Kopgroep Akkoord van Utrecht' vindt integrale afstemming plaats tussen de belangen van landbouw en natuur over de opgaven van nieuwe natuur, die grotendeels binnen de beleidscategorie 'Groene Contour' plaatsvinden.

EILAND VAN SCHALKWIJK EN DE NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Het Eiland van Schalkwijk is onder andere door de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) en de recreatiezone bij Tull in 't Waal een gebied van (boven)regionale betekenis. Vanuit de NHW is dit gebied bijzonder omdat je het landschap van de waterlinie hier nog echt kan beleven. De ambitie vanuit de provincie is de NHW te 'Versterken, te Verbinden en te Verzelfstandigen'. In 2020 zal een groot deel van het Eiland van Schalkwijk ook UNESCO-werelderfgoed zijn. Het beleefbaar maken van de NHW en het goed organiseren van het behoud en beheer vraagt om

Kruising tussen Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Lek

Concept voor Ringpark Utrecht

AMBITIES EN VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN DE PARTNERS

In dit proces van dijkversterking kunnen de partners elkaar versterken. Op veel vlakken zijn gezamenlijke of elkaar versterkende doelen en ambities te benoemen. Geen van de partijen kan deze ambitie alleen waarmaken. Essentieel hierin is: elkaar kennen, weten welke verantwoordelijkheid een ieder heeft en neemt, welke ambitie een ieder heeft en welke rol een ieder pakt. Hier zullen aanvullend afspraken over gemaakt moeten worden.

Hiernaast schetsen we voor de medeoverheden en enkele gebiedspartners hun ambities en verantwoordelijkheden.

HOOGHEEMRAADSCHAP DE STICHTSE RIJNLANDEN

Verantwoordelijkheid: Initiatiefnemer en cofinancier dijkversterking, beheerder.

Ambities: Waar mogelijk omgevingskwaliteiten versterken en koppelkansen meenemen in samenwerking met gebiedspartners. Stevige participatie realiseren in het dijkversterkingsproces. Inspelen op ruimtelijke ontwikkelingen d.m.v. programmering. Tevens het realiseren van eigen doelen op het gebied van biodiversiteit in de dijkzone, behoud en herstel van watererfgoed en zo mogelijk verbeteringen op het gebied van watersysteem en waterkwaliteit.

WATERSCHAP VALLEI EN VELUWE

Verantwoordelijkheid: initiatiefnemer en co financier dijkversterking en waterveiligheidsopgave, beheerder en procesbegeleider gebiedsproces Grebbedijk.

Ambities: Een aantrekkelijke innovatieve robuuste dijkverbetering en waterveiligheidsopgave, geïntegreerd ontwikkeld met de gebiedsambities van de zes gebiedspartners én de dijkdenkers in dit proces. De dijkdenkers denken mee met het combineren van de maatschappelijke ambities natuur, recreatie, infrastructuur en mobiliteit en cultuurhistorie binnen de gehele opgave. Waterschap Vallei en Veluwe vindt het hierbij belangrijk dat expliciet aandacht wordt besteed aan duurzaamheid: energietransitie, circulariteit en een goede ruimtelijke inpassing.

GEMEENTEN SCHOONHOVEN, LOPIK, IJSSELSTEIN, NIEUWEGEIN, HOUTEN, UTRECHTSE HEUVELRUG, WIJK BIJ DUURSTEDEN EN RHENEN

Verantwoordelijkheid: Gemeentelijke wegen op de dijk (veiligheid, bereikbaarheid, doorstroming), bestemmingsplan en diverse vergunningen.

Ambities: duurzame, veilige mobiliteitsinrichting van de dijk, rekening houdend met alle weggebruikers, verbeteren lokale recreatie, behoud en herstel cultuurhistorische elementen, verhogen van de natuurwaarden in de uiterwaarden en een goed participatieproces.

Ook wordt door een aantal gemeenten het benutten van kansen op het gebied van klimaatadaptatie, mitigatie en circulaire economie genoemd.

RIJKSWATERSTAAT

Verantwoordelijkheid: Rijkswaterstaat zorgt voor waterveiligheid, voldoende water, schoon en gezond water, en vlot en veilig verkeer over water. Een duurzame leefomgeving en ruimtelijke kwaliteit zijn daarbij het uitgangspunt.

Ambitie: Rijkswaterstaat zoekt naar meekoppelkansen in de context van gebiedsontwikkeling, met aandacht voor o.a. waterveiligheid, zoetwater, klimaatadaptatie, natuurontwikkeling, waterkwaliteit, energieproductie, visserij, toerisme, recreatie en verstedelijking. Bij de dijkversterking wordt vooral gezocht naar mogelijkheden om waterveiligheid en de waterkwaliteit te combineren met mogelijkheden voor recreatie en natuurontwikkeling, voor zover hier opdracht en/of middelen voor zijn.

Voor dijkversterkingen is de redeneerlijn buitendijks (rivierwaarts) versterken van kracht. De waterschappen geven hier per project en op rivierniveau invulling aan. RWS gaat over de invulling hiervan het gesprek aan met het waterschap.

TERREINBEHERENDE ORGANISATIES

Verantwoordelijkheid: Bescherming van kwetsbare natuur en kwaliteitsverhoging van natuur op de eigen terreinen.

Ambities: Vergroten van de ecologische samenhang langs de Nederrijn en Lek, ontwikkeling van natuurprojecten samen met ontgrondingen en vergroten van de beleefbaarheid van natuur in de uiterwaarden.

RECREATIESCHAP STICHTSE GROENLANDEN

Ambitie: Het recreatieschap heeft de ambitie samen met de gebiedspartners zowel het recreatieterrein Salmsteke als 't Waal en Honswijkerplas te optimaliseren voor verschillende vormen van recreatie.

MAATSCHAPPELIJKE PARTNERS

Er zijn maatschappelijke organisaties die een belangrijke schakel vormen om te komen tot een veilige en mooie dijk en omgeving. Samen met het waterschap willen wij deze waar mogelijk betrekken om het geluid van de gebruikers, belangen en aanwonenden zo goed mogelijk te laten landen.

HOE WIL DE PROVINCIE DIT SAMEN MET DE PARTNERS BEREIKEN?

De provincie Utrecht draagt bij aan integrale dijkversterking waarbij de natuurwaarden op en langs de dijk worden verbeterd, cultuurhistorische elementen beleefbaarder worden gemaakt en plaatselijk worden gereconstrueerd, en er veilig van de dijk gebruik gemaakt kan worden.

Dit doen wij door zowel bij de Grebbedijk als bij de Sterke Lekdijk inhoudelijk, procesmatig en financieel ons steentje bij te dragen. Onze rol

Het Coalitieakkoord 'In Verbinding' zegt het volgende over de provinciale rol:

"In onze aanpak en uitvoering hebben wij een belangrijke coördinerende rol waarin wij partijen aan elkaar verbinden." (...) "Wij willen met ons ruimtelijk beleid de kwaliteit van stad en landelijk gebied hoog houden en versterken."

en inzet is afhankelijk van de meekoppelkansen en opgaven, het integrale karakter, complexiteit van het (deel)project en de bijdragen van onze partners.

DE PROVINCIE ALS VERBINDER

Wij pakken daar waar nodig een actieve verbindende rol om voor een integrale aanpak te zorgen en partners met elkaar te verbinden. Dit doen wij bijvoorbeeld als **voorzitter** van de projectbrede bestuurlijke tafel Sterke Lekdijk en als deelnemer van de bestuurlijke en ambtelijke gremia van verschillende deeltrajecten van de Sterke Lekdijk en Grebbedijk. Waar nodig faciliteren wij het proces door het beschikbaar stellen van mensen voor proces- en **integratiemanagement**.

Een voorbeeld is de 'integratiemanager' bij het project Salmsteke, gefinancierd via het IGP. Voor andere trajecten wordt verkend hoe verschillende processen geïntegreerd kunnen worden en welke rol de provincie hierin kan spelen. Dit speelt nadrukkelijk in 'Culemborgse veer - Beatrixsluizen' (Eiland van Schalkwijk) waar de provincie met

HDSR, de gemeenten Houten en Nieuwegein en het recreatieschap de verschillende processen verkennen en vorm proberen te geven aan een integraal proces. De intentie is Fort Honswijk, de intensivering van de recreatieplassen bij 't Waal en de dijkversterking zo veel mogelijk in afstemming met elkaar te ontwikkelen.

De provincie heeft de ambitie samen met HDSR en RWS een gezamenlijke **grondstrategie** op te zetten. De provincie overweegt hier de regierol op zich te nemen, omdat zij zelf een opgave heeft voor de realisatie NNN (Natuur Netwerk Nederland), en ook bevoegd gezag is voor de compensatie van natuur.

DE PROVINCIE ALS PARTNER

Wij zijn een betrouwbare partner voor onze collega-overheden, bewoners en belangenorganisaties. Een partner die bijdraagt aan de integrale ontwikkeling van de dijk en omgeving. Onze inzet en rol is daarbij onder meer afhankelijk van onze doelen en ambities en van de behoeften en bijdragen van onze partners. Voor alle dijktrajecten zullen we op een of

meerdere thema's mobiliteit, cultuur, natuur en/of recreatie inhoudelijke expertise aanbieden om zo bij te dragen aan een goed integraal ontwerp voor de dijkversterking. Bijvoorbeeld voor het thema mobiliteit wordt **inhoudelijke expertise** geleverd voor het traject Wijk bij Duurstede - Amerongen. In andere gevallen trekt de provincie werkzaamheden, zoals in het kader van 'Uitvoeringsprogramma natuurlijke uiterwaarden Utrecht'. Zo wordt het projectmanagement uiterwaarden voor Salmsteke door de provincie ingevuld. Daarnaast heeft Gebiedscoöperatie O-gen opdracht gekregen van de provincie om de gebiedsontwikkeling van de Lunenburgerwaard (Wijk bij Duurstede - Amerongen) te trekken (waarvoor provinciale medewerkers beschikbaar zijn gesteld).

Ook streeft de provincie naar het inzetten van ontwerpexpertise bij de verdere verkenning en planvorming in het project Sterke Iekdijk.

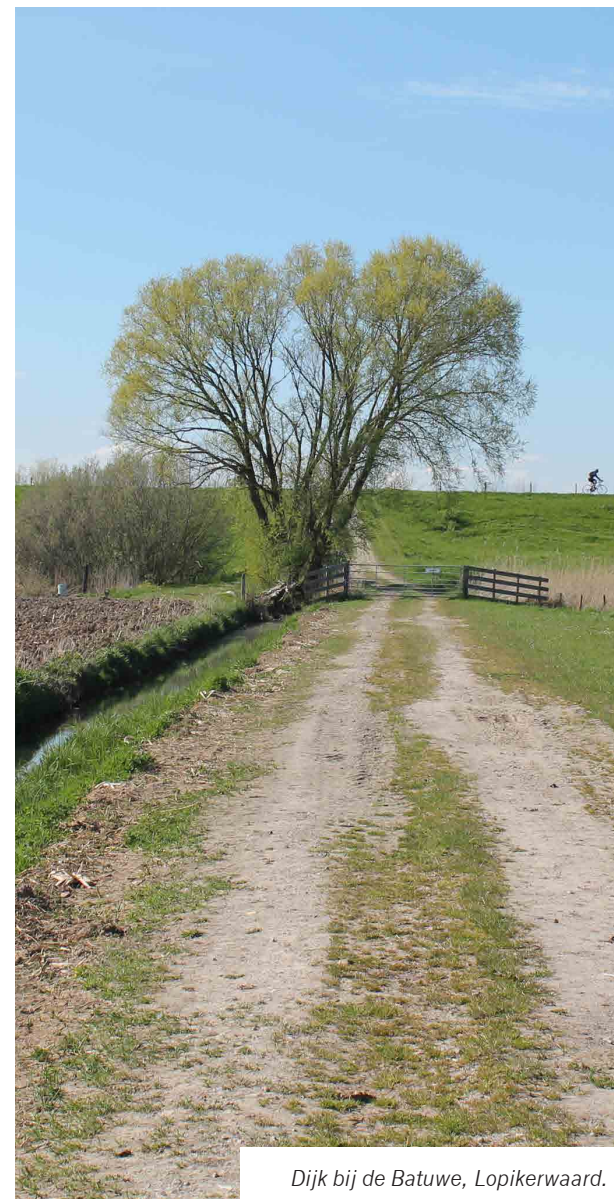
PROVINCIE ALS INVESTEERDER

Wij willen als provincie mede-investeren om samen met onze partners de omgevingskwaliteit van het gebied een impuls geven.

De komende periode willen wij gebruiken om samen met onze partners tot gezamenlijke beelden en activiteiten te komen die hier invulling aan geven. Een belangrijke randvoorwaarde voor deze cofinanciering is dat het moet bijdragen aan de provinciale ambities.

PROVINCIE ALS PLANNER VAN RUIMTE EN LEEFOMGEVING

In het kader van de omgevingswet (2021) werkt de provincie in de komende jaren aan een omgevingsvisie. De rivier en de dijk zijn belangrijke structuren die hierin een plek krijgen. De verhouding tussen de rivier en de steden, maar ook tot bijv. het Groene Hart kunnen hierin opnieuw worden gedefinieerd. Met dit ambitiedocument sorteren we daar op voor.

Dijk bij de Batuwe, Lopikerwaard.

SAMEN WERKEN AAN STERKE DIJKEN: VEILIG EN MET HOGE OMGEVINGSKWALITEIT

Provincie Utrecht
Postbus 80300, 3508 TH Utrecht
T 030 25 89 111
MMC 18434

Dit ambitiedocument is gemaakt door de provincie Utrecht in
samenwerking met Terra Incognita.
Utrecht, juni 2018

Fotografie: pagina 8: <https://beeldbank.rws.nl>, Rijkswaterstaat,
Ruimte voor de Rivier / Werry Crone
Overige foto's: Frank Stroeken / Terra Incognita